

tai mainonnan sääteilyyn ei juuri osattu nähdä, vaikka tätä on käytetty yhtenä mainoslain argumenttina. Hoitolaitoksessa ei saanut edes tupakoida muualla kuin siihen erikseen varatussa huoneessa tai ulkona, eli molemmista päihteistä repäistiin irti yhtäaikaan. Tupakasta vierotus nähtiin tärkeänä osana koko hoito-ohjelmaa.

AIDSIN PELKO – VIISAUDEN ALKU?

Ranskan huume politiikka perustuu paitsi kieltoihin ja rangaistuksiin myös hyvin organisoituun haittojen minimointiin. Laki ei erottele kovia ja mietoja huumeita toisistaan. Lain mukaan on mahdollisuus rangaista niin käytöstä (myös kannabiksen) kuin välittämisestäkin. Jul-

kisuudessa paljon suurempi uutinen tuntui olevan nuorten lisääntyvä humalajuominen, ei huumeet teknobileissä tai kannabis koulun jälkeen. En törmännyt huoleen uusista synteettisistä huumeista, vaikka ilmiö on näkyvissä Ranskassakin. Toisaalta paikallistason näkökulmasta marginaali-ilmiöt putoavat helposti pois.

Virallinen rajoittava huume politiikka ei ole estänyt terveysministeriön johtamaa menestyksellistä haittojen minimoimistyötä, joka on asiantuntijoiden mukaan kääntänyt huume-ehtoiset aids- ja hiv-tapaukset viime vuosina selvään laskuun. Haittojen minimointi taas ei ole koko ehkäisystrategia, ainoastaan osa siitä – vielä pahemman vitsauksen torjumiseksi. Aids on edelleen Ranskassa todellinen uhka, sillä

luvut ovat moninkertaiset naapurimaihin verrattuna. Niinpä huumeruiskuja vaihtavista ja kondomeja ja hygieniatuotteita jakavista paikallisista kiertävistä busseista on tullut niin tärkeä haittojen minimoinnin tunnuskuva, että sen paikallinen poliisikin toivottaa tervetulleeksi. Onko aidsin pelko viisauden alkua?

LEENA WARSELL

Kirjoittaja on ehkäisevän päihdetyön kehittämispäällikkö Stakesissa. Hän tutustui viime syksynä Ranskan päihdepolitiikkaan erityisesti aluehallinnon näkökulmasta (Etelä-Ranskassa Nimesissä Gardin departementissa, Toursissa Indre-Loiren departementissa) CIF:n vaihto-ohjelmassa.

HELSINKI THIS WEEK

Alun perin Helsingin kaupunkia koskevien tilastojen nikkaroinnista vastaavasta yksiköstä on vuosien saatossa kehittynyt todellinen tutkimuslaitos. Alueellisuudesta ja urbaanin elämän kysymyksistä Helsingin kaupungin tietokeskus on tuottanut jatkuvasti tärkeitä puheenvuoroja. Laman kaupunkia dokumentoi ja tutki kokoelma Lama avaa, lama sulkee (1994). Nyt tuo kir-

ja on saanut rinnalleen niteen, joka puhuu nousukauden Helsingistä.

Kahden kirjan ulkoasun ero on kiinnostava. Ulkomuodollaan Lama avaa, lama sulkee viesti olevansa lähinnä tutkijoille ja virkamiehille suunnattua puhetta. Nousukaudesta kertova kirja sen sijaan koettaa puhutella urbaania asujaa laajemmin. Kirja on identiteettityötä, modernin

helsinkiläisyyden ajankuvaa. Murreanakirjat eivät siis ole ainut tapa puhua, vastata – ja ehkä myös opettaa – siitä, miten tässä maailmassa ollaan.

Mistä kirjoitetaan, kun kirjoitetaan kaupungin nousukaudesta ja laman varjosta? Tietenkin työstä, työttömyydestä ja talou-

den tunnusluvuista, mutta myös lihan ja viinan kulutuksesta, asumisesta, alueista ja tiloista. Lama siis on väistynyt ja pääkaupungissa kaikki hyvin? Monessa yhteydessä on jo aikaisemminkin ehditty vastata, että kyllä ja ei. Menestyksen vauhti on kova, mutta kaikki eivät ehdi mukaan koskaan.

Talouselämä Helsingin nousu lamasta on menestystarina. Työn ja työttömyyden ymmärtämisen kannalta Seppo Monténin ja Ilkka Susiluodon selkeät artikkelit ovat verrattomia. Ikävä kyllä niissä oleva viesti näyttää olevan vaikeasti ymmärrettävä. Tätä kirjoittaessa (22.3.) valtiovarainministeri on taas kerran etsimässä työttömyyskysymyksen lopullista ratkaisua työmarkkinoiden heikoimmassa asemassa olevien ahdistelulla. Niinistön logiikka on tietenkin järkähtämätöntä: Kun samaan aikaan on työvoimapulaa ja työttömyyttä, kysymys on joistakin teknisistä ”kapeikoista” ja siitä, että työttömät eivät halua tehdä työtä. Aivan, tämänkin kirjan tutkimukset todistavat, että Helsinki on saanut takaisin kaikki lamassa menettämänsä 100 000 työpaikkaa. Happy days are here again! Yhtään tätä logiikkaa ei tunnu häiritsevän se aapistotuuus, että nämä uudet työpaikat ovat jotakin ihan muuta kuin ne, jotka laman myötä häipyivät. Tästä syystä siis samaan aikaan kaupungissa pesii myös sitkeä työttömyys. Montén syventää tätä kysymystä eri toimialojen kehityksen tarkasteluilla. Rehellisesti tutkija välittää lukijallekin oman hämmennyksensä ilmiön moninai-

suuden edessä. Poliitikkojen maailman yksiviivaisuuteen hän ei yllä.

Tavan takaa kirjassa nousee esiin teema laman sukupuolesta. Lyhyesti: ainakin työmarkkinoiden tasolla muutokset ovat merkinneet sitä, että naiset pääsevät miehiä heikommin kiinni nousukauden mahdollisuuksiin. Asiaa on jotakin paradoksaalista. Ainakin periaatteellisella tasolla tieto ja osaaminen ovat modernien työmarkkinoiden tärkeimmät kilpailuvaltit. Eikö siis naisilla paremman koulutustasonsa takia pitäisi nyt kerrankin olla etulyöntiasema työmarkkinoilla? Näin ei kuitenkaan näytä olevan. Leena Eräsaaren lohduton kuvaus naisista rakennushallituksen raunioilla tarjoaa osaltaan vastausta tähän kummallisuuteen.

Talouden ja tuotannon puhe-maailmassa suositukseksi on tullut retoriikka lamasta luovana tuhona, voimana, joka järjestää tehottomat ja luutuneet rakenteet uuteen kukoistukseen. Kovinkaan paljon näitä luovan tuhon voittoja ei kaupungilta löydy.

Toisin kuin työllisyyden ongelmiin, asumisen pieneen kurjuuteen ei juuri positiivisia näköaloja löydy. Asuminen esimerkiksi säilyy pienen ja suuren kurjuuden paikkana. Alueina kaupunki näyttää sosiaalisesti eriytyvän. Menetelmä, jossa karttaa täytetään tuloja ja niiden muutoksia kuvaavilla tarikoilla ruuduilla, on ihastuttavan havainnollinen. Mari Vaattovaa-

ra tosin varoittaa yksinkertais- tavista tulkinnoista, tutkija itse vedostaa menetelmällä Helsingin kehityksestä toisistaan jännittävästi poikkeavia kuvia. Yksi asia kuitenkin säilyy varmana: kansainvälisessä katsannossa alueellinen eriytyminen on Helsingissä varsin vaatimatonta.

Talouden ja tuotannon ulkopuolelta laman luovaa puolta ei siis juuri erota. Kiinnostavaa kyllä, luovan tuhon merkkejä löytyy yllättävältä suunnalta. Erja Saurama löytää nousukauden lastensuojelusta paitsi kasvavat asiakasmäärät myös lisääntyntä luottamusta asiakkaiden ja työntekijöiden väliltä. Laman ja kasvavan työpaineen oloissa etulinjan työntekijöille on ollut välttämätöntä luovuttaa lisää valtaa organisoida omaa työtään. Kirjoittajan mukaan lastensuojelun imago on tässä prosessissa muuttumassa lastenriistäjästä palvelujen tarjoajaksi.

Mitenkähän se mahtaa olla, millaisen kirjan Helsinki tuottaa aikalaistsidonnaisiin viiden vuoden kuluttu? Onkohan turha toivo, että siihen mennessä jo jokin muukin kaupunki tai alue olisi innostunut tuottamaan tällaisia omiakuvia?

ANTTI SALONIEMI

VESA KESKINEN (TOIM.)
HAVAINTOJA VUOSITUHAN-
NEN VAIHTEN Helsingistä
Helsingin kaupungin tie-
tokeskus 1999
144 s.